

*Поштаренко О. В.,
суддя*

Самарського районного суду міста Дніпропетровська

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕНЬ У СПРАВАХ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДО ОСІБ, ЩО ВЧИНИЛИ НАСИЛЬСТВО СТОСОВНО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Анотація. У цій статті досліджується поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення» і особливості проваджень щодо притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб, які вчинили насильство стосовно фізичної особи, передбачене такими статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення: ст. 173 «Дрібне хуліганство» (у формі образливого чіпляння до громадян), ст. 173-2 «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування», ст. 173-4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу».

Авторка звернула увагу на те, що законодавець у Кодексі України про адміністративні правопорушення не визначив поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення», а вчені по-різному підходять до його визначення. Тому на підставі узагальнень визначення «провадження у справах про адміністративні правопорушення» і своїх наукових пошуків авторка дійшла висновку, що провадження у справах про адміністративні правопорушення – це врегульована адміністративно-процесуальними нормами послідовна юрисдикційна діяльність публічної адміністрації щодо законного й об'єктивного розгляду, з'ясування об'єктивної істини, прийняття рішення та його виконання по справах адміністративно-деліктного характеру з метою захисту прав і свобод громадян, суспільних відносин, на які спрямоване протиправне діяння, та вжиття заходів щодо попередження правопорушень.

У статті також проаналізовані такі стадії адміністративного провадження за ст.ст. 173, 173-2, 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення, як: 1) порушення адміністративного провадження й адміністративне розслідування; 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення у ній постанови; 3) перегляд справи у зв'язку з оскарженням постанови у справі; 4) виконання постанови про накладення адміністративного стягнення. На підставі проведеного аналізу і напрацювань практики застосування цих норм виявлені недоліки законодавчого регулювання цього процесу і зроблені висновки, окреслені напрями вирішення цих проблем.

Ключові слова: провадження у справах про адміністративні проступки, стадії та етапи адміністративного провадження, адміністративні стягнення за вчинення насильства стосовно фізичної особи.

Притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб, які вчинили насильство стосовно фізичної особи, передбачене Кодексом України про адміністративні правопорушення (надалі – КУпАП) [1], а саме: ст.ст. 173 «Дрібне

хуліганство» (у формі образливого чіпляння до громадян), 173-2 «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування», 173-4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу», здійснюється у відповідній процесуальній формі – проваджень у справах про адміністративні правопорушення, які становлять процесуальну основу адміністративної відповідальності.

Постановка проблеми. Вивчення нами наукових визначень «провадження у справах про адміністративні правопорушення» показало, що вчені по-різному визначають це поняття, що свідчить про наукові пошуки й приділення уваги окремим аспектам цього юридичного феномена. Одні вчені визначають провадження у справах про адміністративні правопорушення як «низку, ряд послідовних дій уповноважених державних органів» [2, с. 247], другі – як «систему процесуальних дій, що здійснюються уповноваженими на те органами» [3, с. 185–186], інші – як «комплекс взаємопов'язаних та взаємозумовлених процесуальних дій» [4, с. 20].

Аналіз останніх досліджень з цієї теми. Дослідженню проваджень у справах про адміністративні правопорушення приділяли значну увагу у своїх працях такі відомі українські вчені-адміністративісти, як: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурко, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, С.В. Ківалов, Л.В. Коваль, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, Д.М. Лук'янець, О.П. Рябченко, В.К. Шкарупа та багато інших. Однак законодавець не визначив поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення» у КУпАП, що, на нашу думку, потребує наукового дослідження, обговорення і нормативного закріплення.

Метою цієї статті є дослідження поняття «провадження у справах про адміністративні правопорушення» і особливостей проваджень щодо притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб, які вчинили насильство стосовно фізичної особи, передбачене ст.ст. 173 «Дрібне хуліганство» (у формі образливого чіпляння до громадян), 173-2 «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування», 173-4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу». На підставі цього надати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання цих відносин.

Виклад основного матеріалу. У результаті дослідження нами різних наукових визначень «провадження у справах про адміністративні правопорушення» ми дійшли висновку, що

коректнішою з цього приводу є точка зору вчених, які у разі визначення провадження у справах про адміністративні правопорушення застосовують термін «діяльність», що означає працю, дії людей у якій-небудь галузі; роботу, функціонування якоїсь організації [5, с. 311]. Так, О.В. Кузьменко та низка інших учених визначають адміністративне провадження як урегульовану адміністративно-процесуальними нормами послідовну діяльність публічної адміністрації щодо реалізації владних повноважень із законного й об'єктивного розгляду та вирішення індивідуальних адміністративних справ, об'єднаних спільністю предмета [6, с. 413].

Окремі вчені стверджують, що провадження у справах про адміністративні проступки – це діяльність з вирішення адміністративного спору [7, с. 35], з чим ми не можемо погодитися, оскільки вважаємо, що у таких правовідносинах відсутній спір про право, позаяк адміністративне правопорушення і адміністративно-правовий спір – це різні форми адміністративно-правового конфлікту. Як зазначає дослідник Д.В. Лученко, особа, яка притягується до адміністративної відповідальності, не може оспорювати свій обов'язок утримуватися від певної поведінки, яка визначена законодавцем як правопорушення, чи оспорювати обов'язок зазнати негативних наслідків у разі вчинення останнього, чи право компетентного органу накладати стягнення тощо [8, с. 150].

Заслуговує на увагу точка зору вчених С.Т. Гончарука та Д.Г. Джигир, які акцентували увагу на тому, що провадження у справах про адміністративні проступки не завжди завершуються прийняттям постанови про притягнення особи до адміністративної відповідальності, оскільки чинне законодавство передбачає можливість звільнення особи від адміністративної відповідальності, наприклад, за наявності обставин, які виключають адміністративну відповідальність [9, с. 101].

Вважаємо також цілком слушним зауваження С.С. Гнатюка, який зазначив, що провадження у справах про адміністративні проступки підпорядковуються захисту загальних прав і свобод громадян, охоронюваних законом суспільних відносин, на які спрямовані протиправні діяння [10, с. 238–239].

За характером адміністративної справи провадження у справах про адміністративні проступки належать до юрисдикційних проваджень [11, с. 37], реалізації повноважень суб'єктами публічної адміністрації щодо відправлення правосуддя – розгляду адміністративних справ як про правові спори, так і про адміністративні правопорушення і застосування відповідних санкцій [12, с. 1108].

За формою здійснення провадження у справах про адміністративні проступки вчені відносять до адміністративно-деліктних проваджень – діяльності публічної адміністрації із розслідування, розгляду, прийняття рішень, винесення постанов, їх виконання у справах, пов'язаних із деліктом (лат. *delictum* – провина, проступок) [6, с. 415–417; 13, с. 55].

Адміністративні провадження характеризуються через їхні стадії – відносно відокремлені частини адміністративного провадження, які являють собою сукупність процесуальних етапів, спрямованих на вирішення конкретної справи [6, с. 418]. Зазвичай провадження у справах про адміністративні правопорушення, як правило, охоплює такі стадії: 1) порушення адміністративного провадження й адміністративне розслідування; 2) розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення по ній постанови; 3) перегляд справи у зв'язку

з оскарженням постанови у справі; 4) виконання постанови про накладення адміністративного стягнення [3, с. 185]. Розглянемо ці стадії на прикладі проваджень у справах про адміністративні правопорушення, передбачені ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП.

Перша стадія – порушення адміністративного провадження й адміністративне розслідування. У КУпАП законодавець не встановив конкретний час і умови порушення адміністративного провадження, але ми вважаємо, що отримання інформації органами внутрішніх справ про правопорушення, передбачені ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП, або виявлення ними в процесі службової діяльності фактів вчинення названих правопорушень дає привід для порушення посадовими особами Національної поліції адміністративних справ за цими статтями – проведення дій з об'єктивного і всебічного встановлення всіх обставин справи для оперативного розслідування правопорушення.

Безумовно, порушення адміністративних справ за ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП має свою специфіку, зумовлену характером вчиненого правопорушення. Так, повідомлення про вчинення дрібного хуліганства надходять до органів Національної поліції частіше за все одразу після скоєння такого правопорушення або під час його вчинення. Виявлення же насильства у сім'ї – складніше, оскільки воно здебільшого замовчується і приховується від оточення.

Щодо повідомлення про факти булінгу, то у разі виявлення такого факту у закладі освіти й неможливості вирішення цього питання на рівні керівництва закладу повідомляється орган Національної поліції, уповноважена особа якого складає протокол про адміністративне правопорушення і передає справу до суду. На практиці трапляються непоодинокі випадки, коли педагог або керівництво школи намагаються приховати факти булінгу, коли потерпіла особа намагається не оприлюднювати факти знущання над нею, оскільки після їх розголошення їй буде психологічно некомфортно продовжувати навчання з однокласниками [14, с. 130].

Після дослідження всіх обставин справи посадовою особою Національної поліції настає другий етап першої стадії – процесуальне оформлення матеріалів справи про адміністративний проступок й складання протоколу про адміністративне правопорушення, на що вони уповноважені відповідно до ст. 255 КУпАП.

Протокол про адміністративне правопорушення є основним процесуальним документом у справах про адміністративні правопорушення і головним джерелом доказу вчиненого адміністративного проступку, його правильне оформлення має велике значення для повного й об'єктивного розгляду адміністративної справи і винесення законного рішення, обґрунтованості притягнення правопорушника до адміністративної відповідальності [15, с. 19–20]. Зміст протоколу визначається ст. 256 КУпАП, а деталізує порядок його складання Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції № 1376 [16].

Третій етап першої стадії – це направлення матеріалів справи про адміністративний проступок за підвідомчістю. Протоколи про правопорушення, які передбачені ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП, складені посадовими особами органів внутрішніх справ (Національної поліції), надсилаються до судді районного, районного у місті чи міськрайонного суду, оскільки від-

повідно до ст. 221 КУпАП адміністративні справи про названі адміністративні правопорушення розглядають судді районних, районних у місті чи міськрайонні суди (судді).

У КУпАП не передбачено конкретних термінів, впродовж яких складені протоколи повинні бути передані органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справи про названі адміністративні правопорушення, тільки зазначено термін передачі протоколу про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного із корупцією – триденний строк. Така невизначеність може призвести до порушення прав і свобод осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, негативно позначитися на проведенні провадження по таких справах [17, с. 32; 18, с. 42].

Друга стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення – розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення у ній постанови. У судовому провадженні адміністративно-деліктного процесу більшість науковців виділяють чотири етапи: 1) надходження та підготовку справ до судового розгляду; 2) розгляд по суті; 3) прийняття постанови (рішення) і доведення постанови (рішення) до відома заінтересованих осіб [19, с. 200–201].

Під час підготовки справи до судового розгляду суддя вирішує такі питання: 1) чи належить до його компетенції розгляд такої справи; 2) чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; 3) чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; 4) чи витребувано необхідні додаткові матеріали; 5) чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката (ст. 278 КУпАП).

Підвідомчість справи про адміністративні правопорушення визначається виходячи зі змісту матеріальних правовідносин, які виникли в результаті вчинення того чи іншого правопорушення. Перевірка правильності складання протоколу та інших матеріалів справи про адміністративне правопорушення полягає у тому, що суддя повинен перевірити таке: чи складений протокол уповноваженою на те посадовою особою; чи відповідає зміст протоколу вимогам гл. 19 КУпАП і вже згадуваної нами Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, а також законність і повноту оформлення інших матеріалів справи.

Порядок сповіщення осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду КУпАП не регламентує, але присутність особи, яка притягується до адміністративної відповідальності за ст.ст. 173 «Дрібне хуліганство», 173-2 «Вчинення домашнього насильства», у судовому засіданні під час розгляду названих правопорушень є обов'язковою. На практиці повідомлення осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду, перевірку наявності і з'ясування причини відсутності осіб, які викликані у судові засідання, здійснюють секретарі судових засідань, що передбачено Типовою посадовою інструкцією секретаря судового засідання місцевого загального суду [20].

Вирішення питання про достатність або недостатність матеріалів у адміністративних справах за ст.ст. 173, 173-2, 173-4 у кожному конкретному випадку вирішує суддя, який буде розглядати справу. Як суб'єкт, що наділений владними повноваженнями, суддя має право самостійно витребувати додаткові відомості та матеріали, які необхідні для вирішення

справи по суті або повернути справу за місцем складення протоколу для усунення недоліків.

Другий етап судового провадження адміністративно-деліктного процесу – розгляд справи про адміністративне правопорушення по суті. Згідно зі ст. 277 КУпАП справа про адміністративне правопорушення за ст.ст. 173, 173-2 КУпАП розглядається протягом доби з дня одержання органом, правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи. На практиці практично неможливо дотриматися вимог ч. 2 ст. 277 щодо розгляду таких справ протягом доби у разі неприбуття на розгляд справи особи, яка притягується до адміністративної відповідальності, і піддання її приводу, оскільки потрібен час на винесення ухвали, направлення її на виконання, виконання самої ухвали. Така неузгодженість статей КУпАП може стати формальною обставиною для уникнення відповідальності особою, яка притягується до адміністративної відповідальності [17, с. 32–33].

Суд, який розглядає адміністративну справу про насильство в сім'ї, насамперед повинен встановити факт сімейних відносин між особою, що вчиняла дії, які можуть бути кваліфіковані як насильство, й жертвою такого насильства. Так, суди інколи припускаються помилки, посилаючись на ст. 3 Сімейного кодексу України, визнаючи відсутність сімейних відносин між братом і сестрою, між чоловіком і його колишньою дружиною, які проживають разом в одній квартирі, але спільним побутом не пов'язані й не мають спільних прав і обов'язків, що призводить до невизнання таким судом фактів вчинення насильства між ними насильством у сім'ї [21, с. 41–42]. У п. 3 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» чітко визначено, що до домашнього насильства належать також насильницькі дії між родичами або між колишнім чи теперішнім подружжям, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю тощо.

Що стосується особливостей судового розгляду фактів булінгу, то суд відповідно до ч. 1 ст. 277 КУпАП зобов'язаний розглянути таку справу у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання органом (посадовою особою), правомочним розглядати справу, протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи. На практиці, крім протоколу і пояснень сторін булінгу, до інших матеріалів справи відносять: характеристику кривдника з навчального закладу, довідку від психолога, доповідну записку класного керівника, протокол засідання комісії щодо розслідування виявленого факту булінгу, клопотання директора школи щодо притягнення до відповідальності батьків кривдника.

Третій етап судового провадження адміністративно-деліктного процесу – прийняття постанови (рішення) й доведення постанови (рішення) до відома зацікавлених осіб. Після розгляду справи про адміністративне правопорушення суддя відповідно до ст.ст. 283, 284 КУпАП виносить одну із постанов у справі, а саме: про накладення адміністративного стягнення; про застосування заходів впливу щодо неповнолітніх, передбачених ст. 24-1 КУпАП, або про закриття справи. Постанова оголошується негайно після закінчення розгляду справи. Копія постанови протягом трьох днів вручається або висилається особі, щодо якої її винесено. Копія постанови в той же строк вручається або висилається потерпілому на його прохання (ст. 284 КУпАП). Згідно із приписами ст. 294 КУпАП постанова

суду (судді) у справах про адміністративні правопорушення набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, за винятком постанов про застосування такого стягнення, як адміністративний арешт (ст. 32 КУпАП).

Третя стадія адміністративного провадження у справах про адміністративні правопорушення – перегляд справи у зв'язку з оскарженням постанови у справі є факультативною, необов'язковою стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення. Постанова судді у справі про названі адміністративні правопорушення може бути оскаржена протягом десяти днів з дня винесення постанови особою, яку притягнуто до адміністративної відповідальності, її законним представником, захисником, потерпілим, його представником, а також прокурором у випадках, передбачених частиною п'ятою статті 7 та частиною першою статті 287 цього Кодексу (ст. 294 КУпАП). Апеляційна скарга подається до відповідного апеляційного суду через місцевий суд, який виніс постанову. Місцевий суд протягом трьох днів надсилає апеляційну скаргу разом зі справою у відповідний апеляційний суд. Апеляційний перегляд здійснюється суддею апеляційного суду протягом двадцяти днів з дня надходження справи до суду.

За наслідками розгляду апеляційної скарги суд апеляційної інстанції має право: 1) залишити апеляційну скаргу без задоволення, а постанову без змін; 2) скасувати постанову та закрити провадження у справі; 3) скасувати постанову та прийняти нову постанову; 4) змінити постанову. Постанова апеляційного суду набирає законної сили негайно після її винесення, є остаточною й оскарженню не підлягає, а справа не пізніше ніж у п'ятиденний строк направляється до місцевого суду, який її розглядав. Копія рішення за скаргою на постанову у справі про адміністративне правопорушення протягом трьох днів надсилається особі, щодо якої її винесено. У той же строк копія постанови надсилається потерпілому на його прохання (ст. 295 КУпАП).

Четверта стадія – виконання постанови у справі про адміністративні проступки – завершує провадження у справах про адміністративні правопорушення, її сутність полягає у практичній реалізації адміністративного стягнення, призначеного правопорушнику постановою суду.

Вчені виокремлюють чотири етапи стадії виконання постанов про накладення адміністративних стягнень: а) звернення постанови до виконання; б) безпосереднє виконання; в) закінчення провадження з виконання постанови; г) повернення виконання. Причому перші три етапи є обов'язковими, а останній – може мати місце лише за певних обставин [22, с. 153–154].

Постанова про накладення адміністративного стягнення підлягає виконанню з моменту її винесення і звертається до виконання органом (посадовою особою), який виніс постанову.

Розглянемо детальніше особливості виконання постанови судді про застосування видів адміністративних стягнень, передбачених ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП.

Перший вид адміністративного стягнення, який передбачають санкції цих статей, – штраф – найпоширеніше адміністративне стягнення, яке характеризується оперативним порядком застосування, має профілактичне і виховне значення. Штраф, накладений за вчинення адміністративного правопорушення, вноситься порушником в установу банку України (ст. 307 КУпАП). З моменту фактичної сплати штрафу постановою про накладення штрафу вважається виконаною. Однак практика застосування штрафу як основного виду адміністративного стягнення у випадках насильства в сім'ї, як

зазначають окремі вчені, є більшою мірою негативною та неефективною, оскільки впливає на сім'ю загалом, а не тільки на кривдника [23, с. 461].

Наступний вид адміністративного стягнення, що передбачають санкції досліджуваних нами статей, – громадські роботи, порядок виконання яких регламентується ст.ст. 321-1–321-4 глави 30-а КУпАП і Порядком виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 19 березня 2013 р. № 474/5 [24]. Для громадських робіт є характерним примусове залучення правопорушника за рішенням суду до безоплатних суспільно корисних робіт, які відпрацьовуються ним у вільний від роботи чи навчання час, за місцем свого проживання.

Як зазначають учені, громадські роботи є найбільш ефективним видом адміністративного стягнення за вчинення насильства в сім'ї, оскільки вони не є стягненням, що обмежує майнові права особи, що впливає на мотиваційний момент звернення жертви насильства в сім'ї до правоохоронного органу. Крім того, застосування такого виду робіт має значний виховний ефект, оскільки, як засвідчує практика, основною роботою, яку призначають органи місцевого самоврядування, є наведення порядку в громадських місцях [25, с. 12].

Санкції досліджуваних нами статей передбачають застосування й виправних робіт – стягнення майнового характеру, що триває. Це більш суворий вид адміністративного стягнення ніж громадські роботи, оскільки його застосування передбачає такі обмеження для правопорушника, як: неможливість зміни місця роботи, звільнення за власним бажанням, у цей період поршникові не надається відпустка та інше.

Порядок виконання виправних робіт регламентується ст.ст. 322–325-4 глави 31 КУпАП і вже згадуваним нами Порядком виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт. У сучасних умовах, коли багато людей працює сезонно або тимчасово, або за кордоном, або взагалі не має роботи, залишення у вітчизняному законодавстві такого стягнення, як виправні роботи, є неефективним. Крім того, кількість виправних робіт, які застосовуються у вигляді адміністративного стягнення в Україні, є незначною. Тому ми приєднуємося до точки зору вчених, які вважають, що адміністративне стягнення у вигляді виправних робіт підлягає вилученню з переліку адміністративних санкцій [26, с. 138].

Санкції двох із досліджуваних нами статей – ст. 173 «Дрібне хуліганство» і ст. 173-2 «Вчинення домашнього насильства» передбачають і застосування такого виду адміністративного стягнення, як адміністративний арешт, – найбільш суворого адміністративного стягнення, яке за своєю суттю є позбавленням волі до 15 діб, причому особи, піддані адміністративному арешту, використовуються на фізичних роботах, організація яких покладається на виконавчі органи місцевого самоврядування, а заробітна плата за місцем постійної роботи таким особам не виплачується (ст. 328 КУпАП).

Позбавлення волі, виходячи з психологічної природи гідності людини, є тяжким випробуванням і як міра відповідальності можлива лише за скоєння суттєвих, суспільно небезпечних правопорушень. Саме тому, на думку окремих учених, адміністративний арешт повинен застосовуватися за вчинення насильства

в сім'ї як крайній захід [25, с. 10]. Інші вчені стверджують, що застосування арешту є важливим, оскільки дає можливість «певною мірою і хоча б до 15 діб вилучити кривдника з родини» [27, с. 461]. Отже, в кожному конкретному випадку застосування арешту за вчинення насильства в сім'ї вирішує суддя з урахуванням усіх обставин справи.

Четвертий, факультативний етап стадії виконання постанов про накладення адміністративних стягнень – повернення виконання. У ст. 296 КУпАП встановлено, що скасування постанови із закриттям справи про адміністративне правопорушення тягне за собою повернення стягнених раніше грошових сум, оплатно вилучених і конфіскованих предметів, а також скасування інших обмежень, пов'язаних з цією постановою. У разі неможливості повернення вилученого і конфіскованого предмета повертається його вартість.

Безумовно, в межах однієї статті неможливо розкрити всі особливості провадження у справах щодо застосування заходів адміністративної відповідальності до осіб, що вчинили насильство стосовно фізичної особи, але певні висновки ми все ж зробили.

Висновки. Провадження у справах про адміністративні правопорушення – це врегульована адміністративно-процесуальними нормами послідовна юрисдикційна діяльність публічної адміністрації щодо законного й об'єктивного розгляду, з'ясування істини, прийняття рішення та його виконання у справах адміністративно-деліктного характеру з метою захисту прав і свобод громадян, суспільних відносин, на які спрямоване протиправне діяння та вжиття заходів щодо попередження правопорушень.

Законодавець у КУпАП не встановив конкретний час порушення адміністративного провадження у справах про адміністративні правопорушення, але ми вважаємо, що отримання інформації органами внутрішніх справ про досліджувані нами правопорушення, передбачені ст.ст. 173, 173-2, 173-4 КУпАП, або виявлення ними в процесі службової діяльності фактів вчинення названих правопорушень дає привід для порушення посадовими особами Національної поліції адміністративних справ за цими статтями – проведення дій щодо об'єктивного і всебічного встановлення всіх обставин справи для оперативного розслідування правопорушення.

У КУпАП потрібно передбачити конкретні терміни, впродовж яких складені протоколи повинні бути передані органу (посадовій особі), уповноваженому розглядати справи про адміністративні правопорушення, що запобігатиме у подальшому порушенню прав і свобод осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності, та сприятиме ефективному проведенню проваджень у таких справах.

Порядок розгляду справ про адміністративні правопорушення у суді чинним КУпАП чітко не врегульований, зокрема, не визначені стадії розгляду цих справ у суді, повноваження судів під час розгляду таких справ, а саме: з уточнення і перевірки фактичних даних, зібраних під час оформлення матеріалів з адміністративного правопорушення, надання доручень органам, які оформляють первинні матеріали. Тому вважаємо за потрібне з метою недопущення порушення строків розгляду справи запровадити законодавчу норму, яка б регулювала прийняття судом рішень про зупинення провадження у справі у разі надання судом доручень органам, які оформлювали первинні матеріали, призначення судом експертизи у справі.

З урахуванням вимог практики і створення сприятливих умов для реалізації права на апеляційне оскарження потрібно також визначити у КУпАП форму і зміст апеляційної скарги на постанову суду в адміністративній справі, порядок повернення апеляційної скарги апелянту, якщо вона не відповідає вимогам закону для усунення недоліків.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073-х / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 30.09.2020).
2. Ковалів М.В. Провадження у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 240–248.
3. Строцький Р.С. Поняття та особливості провадження щодо виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 3. С. 175–187.
4. Кимлик Р.В. Особливості адміністративно-деліктного провадження щодо неповнолітніх. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. № 3(31). Т. 11. С. 19–27.
5. Словник української мови: в 11 т. Київ, 1971. Т. 2. С. 311. URL: <http://sum.in.ua/s/dijalnistj> (дата звернення: 14.08.2020).
6. Курс адміністративного права України : підручник / В.К. Колпаків, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, В.Д. Сушенко та ін. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 872 с.
7. Олексіва І. Провадження у справах про адміністративні правопорушення як складник адміністративного процесу. *Юридична Україна*. 2011. № 4. С. 32–36.
8. Лученко Д. Про основні ознаки адміністративно-правового спору. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 2 (73). С. 148–156.
9. Гончарук С.Т., Джигир Д.Г. Реалізація права на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 4 (26). С. 100–104.
10. Гнатюк С.С. Провадження у справах про адміністративні проступки у структурі адміністративно-деліктного процесу. *Вісник ХНУВС*. 2011. № 4 (55). С. 235–241.
11. Фазикіш О.В. Особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення та його принципи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «ПРАВО»*. 2015. Вип. 35. Ч. I. Т. 3. С. 36–40.
12. Міжнародна поліцейська енциклопедія : у 10 т. / Відп. ред. Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.А. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Теоретико-методологічні та концептуальні засади поліцейського права та поліцейської деонтології. Т. 1. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 1232 с.
13. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. 1998. Т. 2. С. 55.
14. Корабльова О.О. Сучасні аспекти формування системи українського законодавства та освітньо-інформаційного простору з профілактики мобінгу в школі. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна»*. 2019. № 17. С. 129–131.
15. Лошицький М.В., Мінка Т.П. Актуальні питання вдосконалення законодавства з оформлення органами внутрішніх справ матеріалів про адміністративне правопорушення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 1. С. 19–29.
16. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 6 листопада 2015 р. № 1376 /

- Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15#Text> (дата звернення: 25.08.2020).
17. Самбор М.А. Дотримання строків розгляду справи про адміністративне правопорушення за ст. 173 (дрібне хуліганство) Кодексу України про адміністративні правопорушення та застосування адміністративного затримання під час розгляду такої справи. *Юридична наука*. 2013. № 6. С. 29–38.
 18. Самбор М.А. Зміни до загальних положень про провадження у справі про адміністративне правопорушення та протоколу про адміністративне правопорушення за часів незалежності України: адекватність потребам. *Юридична наука*. 2014. № 5. С. 36–48.
 19. Живицька Л.І. Проблеми судової практики в справах про адміністративні правопорушення. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2013. № 5–6 (70–71). С. 199–204.
 20. Типова посадова інструкція секретаря судового засідання місцевого загального суду : Наказ Державної судової адміністрації України від 20 липня 2005 р. № 86. URL: https://ifm.if.court.gov.ua/sud0907/vakansii/c_z/ (дата звернення: 01.09.2020).
 21. Явор О.А. Вчинки як юридично значущі обставини у сімейно-правовій сфері суспільних відносин. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 1. Т. 2. С. 41–44.
 22. Григоришин О.М., Суходольський А.Ю. Етапи виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 2. С. 145–155.
 23. Левченко К.Б. Статистичний вимір виконання Закону України «Про попередження насильства в сім'ї». *Форум права*. 2011. № 3. С. 456–462. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11kbnvc.pdf> (дата звернення: 23.09.2020).
 24. Про затвердження Порядку виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт : Наказ Міністерства юстиції України від 19 березня 2013 р. № 474/5 / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-13#Text> (дата звернення: 20.09.2020).
 25. Дрозд О.Ю. Проблеми удосконалення системи адміністративних стягнень за вчинення насильства в сім'ї. *Юридична наука*. 2015. № 6. С. 7–15.
 26. Завальний В.М. Проблеми застосування адміністративних стягнень у вигляді позбавлення спеціального права, наданого громадянину, та виправних робіт. *Форум права*. 2008. № 1. С. 134–139. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08zvmtr.pdf> (дата звернення: 19.09.2020).
 27. Левченко К.Б. Статистичний вимір виконання Закону України «Про попередження насильства в сім'ї». *Форум права*. 2011. № 3. С. 456–462. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11kbnvc.pdf> (дата звернення: 23.09.2020).

Poshtarenko O. Peculiarities of proceedings in cases of application of measures of administrative responsibility to persons who have committed violence against an individual

Summary. This article examines the concept of “proceedings in cases of administrative offenses” and the peculiarities of proceedings to bring to administrative responsibility of individuals who have committed violence against an individual, provided by the following articles of the Code of Ukraine on Administrative Offenses: Art. 173 “Petty hooliganism” (in the form of abusive attachment to citizens), Art. 173-2 “Committing domestic violence, gender-based violence, non-compliance with an urgent prohibition or failure to notify the place of his/her temporary stay”, Art. 173-4 “Bullying (harassment) of a participant in the educational process”».

The author has drawn attention to the fact that the legislator in the Code of Ukraine on Administrative Offenses has not defined the concept of “proceedings in cases of administrative offenses”, and scientists have different approaches to its definition. Therefore, on the basis of generalizations of the definition of “administrative proceedings” and her research, the author has concluded that administrative proceedings are regulated by administrative procedural rules consistent jurisdictional activities of public administration for lawful and objective consideration, with clarification of the objective truth, decision-making and its implementation in cases of administrative-tort nature in order to protect the rights and freedoms of citizens, public relations, which are aimed at illegal action and taking measures to prevent offenses.

The article also analyzes the following stages of administrative proceedings under Art. 173, 173-2, 173-4 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, as: 1) violation of administrative proceedings and administrative investigation; 2) consideration of the case on an administrative offense and issuance of a resolution in it; 3) review of the case in connection with the appeal of the decision in the case; 4) execution of the resolution on imposition of an administrative penalty.

On the basis of the conducted analysis and developments of practice of application of these norms, shortcomings of legislative regulation of this process are revealed and the conclusions are made, the directions of the decision of these problems are outlined.

Key words: proceedings in cases of administrative misconduct, stages and steps of administrative proceedings, administrative penalties for committing violence against an individual.